

на съмнение. В заключение на изложението си Скорделис споменава бегло Бачковския манастир, и то само като го критикува за това, че огромните му приходи не се използват за народополезни нужди.

Втората част на дописката Скорделис посвещава на родния си град³⁷. След въведение, в което оплаква тежкия живот на населението под османска власт, авторът пространно коментира етимологията на името Станимака и се опитва да разбере дали и от коя част на Елада селището е колонизирано. Следва подробно описание на благоприятното за всяка деятелност географско положение на града и на кварталите му. Малко неочаквано за нас, авторът не отделя голямо внимание на историята - само споменава за наличието на много руини, разбира се, гръцки от античността и средновековието и описва кърджалийските нашествия.

Пишейки за населението на града, Скорделис вижда сред 10-те му хиляди жители само гърци, говорещи език, близък до този в Пелопонес, и малко турци. Относно българите, очевидно в отговор на дописката от „Малкия лист“, в едно - две завоалирани изречения той говори за „българисти“, според които „... изглежда малко са се явили от наличните еди-кои си“ и трябваше да се разделят християни от християни..“.

Тази бегла информация не дава представа за истинската позиция на Скорделис по въпроса, нея той излага в писмата си до Михалаки и Атанас Гююшгердан. Тя е много интересна и затова ще си позволим да я представим накратко. Имайки предвид предисторията на българо-гръцкия конфликт в Станимака, Скорделис смята, че освен намесата на проруски агитатори и пловдивски първенци, причини за разрива между жителите са криворазбраните реформи в империята и най-вече социално-класовия фактор. Според него гръцката кауза в селището се представлява от богатите и когато между тях и бедните възникне социален конфликт, последните стават жертва на българизма, т.е. ... „българите не защитават фукарите, защото се българеят, а като ги защитават, има опасност да ги побългарят...“³⁸.

Позволихме си да вмъкнем това допълнение, защото то обяснява изключителната критичност на Скорделис към политическите, стопански и църковни първенци на собствения си народ, ако не работят правилно и с всички сили на ползу роду. Така например в статията, която коментираме, наред с ревността на жителите в развитието на образованието и материалната подкрепа на заможни гърци, живеещи в Русия, информацията за състоянието на училищата е съпроводена с много забележки към димогеронтията, че е допуснала разделението им в отделните квартали. Няма как да не отбележим, че опозицията на Скорделис към апатичните и деспотични властимащи и тунейдното монашество е същата, каквато има